

СТАНОВИЩЕ

ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ **ПРОФЕСОР**
ПО НАУЧНА ОБЛАСТ 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ
2.1. ФИЛОЛОГИЯ (БЪЛГАРСКИ ЕЗИК – ЛЕКСИКОЛОГИЯ),
ОБЯВЕН В ДВ, БРОЙ 24 ОТ 17.03.2023 Г.

С КАНДИДАТ: ДОЦ. Д-Р **НАДЕЖДА МИХАЙЛОВА-СТАЛЯНОВА**
КАТЕДРА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК, ФАКУЛТЕТ ПО СЛАВЯНСКИ ФИЛОЛОГИИ
СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

АВТОР НА СТАНОВИЩЕТО:
ПРОФ. Д-Р **ЙОВКА ТИШЕВА**
КАТЕДРА ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК, ФАКУЛТЕТ ПО СЛАВЯНСКИ ФИЛОЛОГИИ
СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

Конкурсът за заемане на академична длъжност „професор“ по научна област 2. Хуманитарни науки, ПН 2.1. Филология, научна специалност Български език - Лексикология е обявен за нуждите на Катедрата по български език във Факултета по славянски филологии на СУ „Св. Климент Охридски“ в „Държавен вестник“, бр. 24 от 17.03.2023 г. Документи за участие в него е подал един кандидат – доц. д-р Надежда Михайлова-Сталянова. Тя е завършила специалността „Славянска филология“, профил „Полска филология“, с втора специалност „Английска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1996 г. През 2002 г. получава образователната и научна степен „доктор“ в същия университет след защита на дисертация на тема "Verba regisriendi в българския и полския език“.

През 2000 г. Н. Сталянова започва работа като асистент в Катедрата по български език във Факултета по славянски филологии на СУ. От 2014 г. тя е доцент в същата катедра. Води семинарни занятия по лексикология на българския език и по фонетика на българския език със студенти от специалност „Българска филология“ и „Славянски филологии“, лекционни курсове по лексикология на българския език, фонетика и лексикология на българския език, публична реч, комуникация и манипулация. Тя преподава и в две от магистърските програми във факултета, където води специализирани курсове по дисциплините „Политическа и журналистическа реч“ и „Преподаване на български език като чужд – възможности и предизвикателства“. Н. Сталянова повишава своята професионална квалификация чрез две специализации: през 2005 г. по програма СЕЕРУС в Хуманитарно-техническата академия в Белско Бяла, Полша и през 2023 г. по програма SUMMIT в Масариковия университет в Бърно, Чехия. Като гост-лектор е била и в Института по славянски филологии в Сосновец, Полша, както и в Университет Л. Йотвош в Будапеща, Унгария.

Доц. Н. Сталянова е ръководила четири научни проекта с външно финансиране (един от Фонд „13 века България“ и три от Фонд „Научни изследвания“) и седем проекта, финансирано от СУ. Била е член на екипа на един проект с външно и на три проекта с вътрешно финансиране. Тя е съосновател на Центъра за анализ на политическата и журналистическата реч през 2014 г. и пръв негов директор. От 2004 г. тя е член на редколегията на сп. „Българска реч“, издание на ФСФ на СУ, а от 2016 г. до момента е негов главен редактор

Прегледът на данните за професионалното развитие на доц. д-р Надежда Сталянова дава основание да се направи изводът, че тя има необходимия професионален опит по специалността, по която е обявен конкурсът. Документацията съответстват на всички нормативни изисквания и доказва основателността и необходимостта на процедурата.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“ доц. Н. Сталянова участва с две монографии, три речника, седем университетски учебни помагала и 25 статии в научната област, в която е обявен конкурсът. Всички текстове са публикувани след 2014 г., тоест след заемане на академичната длъжност „доцент“. Едната от монографиите е на английски език и е в съавторство с доц. Елена Крейчова. Девет статии са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Web of science и Scopus), а останалите са в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове. 12 от статиите са в съавторство, като във всички Н. Сталянова е първи автор. 6 от статиите са на английски език, а останалите са на български. Три от учебните помагала са на български език; останалите са на чешки и са публикувани в чужбина.

Предоставената справка за публикациите и за цитиранията показват, че са изпълнени минималните национални изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ за научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология. Освен цитиранията в издания от Scopus и Web of Science и в нереферирани издания с научно рецензиране, безспорно доказателство за стойността на проучванията на кандидатката върху състоянието на лексикалната система, публичната и медийната реч са и рецензиите и отзивите за монографичните ѝ трудове. За първата от двете монографии – „Речта в съвременното българско общество“, са публикувани три рецензии в научни периодични издания, а за втората – „The Power of Public Speech“, рецензиите са седем. Ясно е заявена положителната оценка и за учебните пособия, в чието създаване участва доц. Н. Сталянова. За двата речника на лингвистичната терминология са публикувани общо 11 рецензии. Тематичният четириезичен речник е обект на четири рецензии в периодични издания у нас и в чужбина.

ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНАТА И НАУЧНО-ПРИЛОЖНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Най-пълна представа за научните интереси на доц. Надежда Сталянова дава монографията „Речта в съвременното българско общество“, ISBN:978-954-326-413-1, София: Парадигма, 2020. В нея е представен задълбочен анализ на динамичните процеси в лексикалната система на българския език, като специално внимание е отделено на навлизането на чужди думи в речта, разширяването или промяна на семантичния обем на установени в речника лексикални единици или фразеологизми. Темите за езиковата манипулация, за политически коректната лексика, които са познати и от други публикации на кандидатката, са разгледани върху данни от предизборния език в последните години, като специално внимание е обърнато на връзката между агитацията и манипулацията в посланията на политиците. От нов ракурс е анализирана корелацията между езика, общественото развитие и езиковата агресия. Корпусният подход е съчетан с метода на анкетирането, а събраните емпирични данни са подложени на количествен и на качествен анализ. Направени са изводи за измеренията на езиковата агресия сред младежите в училищна възраст, типовете агресивно поведение в обществото, реакциите спрямо обидно и агресивно поведение и др. Като приносна в тази част от монографията може да се определи предложената класификация на обидните думи и изрази по семантични групи, която може да се използва за създаване на типология на обидата в българския език.

Англоезичната монография „The Power of Public Speech“. 221 p. ISBN:978-954-326-312-7, София: Парадигма, 2017 (в съавторство с Е. Крейчова) хронологически предхожда първата,

но тъй като е в съавторство и не са уточнени приносите на всяка от авторките, я посочвам след излязлата през 2020 г. Разгледаните проблеми и в двете книги са сходни: политическата коректност, агресията и „езика на омразата“ и проекциите им в публичната реч и в онлайн пространството. Приносни в теоретичен план са първите пет глави от монографията, в които се изясняват същността на агресията, измеренията на езиковата агресия, характеристиките на езика на омразата и актуалните измерения на свободата на словото, регулацията и саморегулацията в публичната реч и в онлайн комуникацията. В останалите глави с помощта на комплексна методика, съчетаваща статистически, семантични и контент анализи, са коментирани конкретни казуси (case study) от сферата на публичната комуникация.

По-голяма част от представените статии за участие в конкурса са свързани с тематичните полета, разработени в двете монографии: публична реч (2.5, 2.8, 2.9, 3.1, 3.8, 3.11, 3.12), лексикология и неология (3.6, 3.9, 3.14), фразеология (2.3, 3.2, 3.10). Изводите в тези статии представят етапи от проучвания, обобщени в монографиите, и доказват устойчивия интерес на Н. Сталянова към процесите в лексикалната система на съвременния български език, тоест в областта, в която е обявен конкурсът.

Друга област, в която кандидатката има публикации, е преподаването на български език като чужд. С нея са свързани четири статии (2.2, 3.13, 3.15, 3.3). Съществен теоретико-приложен принос представлява двутомният триезичен „Речник на лингвистичните термини за студенти слависти“, в който освен добрата теоретична подготовка в областта на лингвистичната терминология проличават и практическите умения на авторите при създаването на специализирани учебни речници. С практико-приложен принос са седемте учебни помагала по български език като чужд. Те са насочени към широк кръг потребители: студенти българисти, преподаватели по български език като чужд у нас и в чужбина, преводачи и др. Съществено е да се посочи, че помагалата, публикувани на български език, са насочени към разширяване на знанията на чуждестранните студенти за лексикалната система, за значенията и употребата на устойчиви изрази и фразеологизми, а тези на чешки са ориентирани към подготовката на преводачи.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

След като се запознах с представените материали по настоящия конкурс, убедено мога да направя заключението, че са спазени всички изисквания на ЗРАСРБ, на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в СУ.

Доц. д-р Надежда Сталянова е компетентен специалист с трайни интереси в областта на лексикологията, фразеологията и лексикографията, публичната реч, преподаването на български език като чужд. Нейните изследвания са значими и се ползват с доказана популярност сред академичната общност. Публикациите ѝ имат приносен характер в теоретичен и практикоприложен аспект за българската лексикология, както и за практиката в преподаването на български език и подготовката на преводачи. Освен че е авторитетен учен и компетентен преподавател, доц. Н. Сталянова е и един от най-активно работещите колеги за утвърждаване на българистиката и славистиката в чужбина. Въз основа на представените научни трудове с доказани приноси и впечатленията ми за преподавателската и проектната дейност подкрепям избора на доц. д-р Надежда Сталянова и убедено препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват ЗА това тя да бъде избрана на академичната длъжност „професор“ по професионално направление 2.1. Филология, научна специалност Български език - Лексикология.

14.07.2023 г.

проф. д-р Йовка Тишева